

Bijlage 1: Casus beoordelen

1A. Leervragen bespreken

Tijd	10 min.
Doel	Doel en onderwerp van deze bijeenkomst helder neerzetten.
Uitleg	<ul style="list-style-type: none"> De leervraag staat centraal tijdens deze bijeenkomst. Licht de leervraag toe. Vraag wat de leervragen en het leerresultaat betekenen voor de leermeesters. Bespreek de vet gedrukte woorden uit de leervragen. Gebruik het schema als hulpmiddel om door te vragen bij ieder woord.

De leervraag

Het beoordelen van de student.

Het beoordelen van een student betekent het regelmatig door de student uit laten voeren van werkopdrachten en feedback geven op het resultaat, zijn werkwijze en zijn houding.

Het beoordelen van een student bevat twee leervragen:

- Leervraag: Hoe **beoordeel** ik mijn **student** (in de **praktijk**)?
- Leervraag: Hoe weet **ik** dat mijn student aan zijn **examen** toe is?

Leerresultaat: de leermeester heeft de student regelmatig tussentijds beoordeeld en van feedback voorzien waardoor de student goed voorbereid is op het examen.

Het beoordelen van een student

Om de leervragen te kunnen beantwoorden, is uitleg van de vetgedrukte woorden nodig. Wat betekenen deze woorden? Bespreek de vragen in de groep, zorg dat de **vetgedrukte** woorden aan bod zijn geweest. Mogelijke vragen die je kunt stellen:

Beoordelen	Wat is beoordelen en wat heb je nodig om een goede beoordeling te maken? Welke vormen van beoordelen kun je inzetten in de praktijk? Welke opdrachten zijn er en hoe kom je er aan?
Student	Wat kan/weet de student en hoe kom je daar achter? Is de student geïnteresseerd in het beoordelingsstuk van zijn praktijk?
Praktijk	Is beoordelen in de praktijk anders dan beoordelen tijdens een examen? Indien ja, wat zijn dan de verschillen? Wat is de toegevoegde waarde van beoordelen in de praktijk (realistisch, klantvriendelijkheid, opruimen van werkplek komt nog sterker naar voren).
Ik	Ben ik een beoordelaar? Ben ik op de hoogte van wat er beoordeeld moet worden? Wat heb ik nodig om beoordelingen uit te voeren? Wat is mijn rol als leermeester bij de beoordeling in de praktijk en bij het examen? Wat zijn valkuilen bij beoordelen en welke valkuil herken ik bij mezelf?
Examen	Wat houdt ieder examen in? Wat zijn de criteria en wat betekenen de criteria? Hoe vertaal ik de criteria naar de praktijk? Komen de examencriteria voldoende aan bod in het leerbedrijf en als dat niet zo is, wat kan ik dan doen?

B. Casus Beoordeling: Gert-Jan en Willem Portier

Tijd	20 min.
Doel	Analyseren van wat er mis kan gaan bij het beoordelen. Tips benoemen om het beoordelen te verbeteren.
Uitleg	<ul style="list-style-type: none"> • Deel de casus uit zodat iedereen een eigen beschrijving heeft. • Geef iedereen de tijd om de casus te lezen of lees deze voor. • Stel een aantal plenaire vragen (zie gespreksvragen voor gespreksleider). • Verdeel de groep in tweetallen of groter indien de groep groot is (max. vijf groepjes). Geef de groepen de volgende opdracht: Schrijf op een flap: <ul style="list-style-type: none"> - Waar loopt Gert-Jan tegenaan? - Waar loopt Willem Portier tegenaan? - Wat denk je dat het probleem is? - Welke vijf tips zou je deze leermeester en student mee willen geven? • Bespreek de flaps plenair. • Gebruik de verdiepingsvragen

Casus

Gert-Jan is een student aan het RochusWerk College in Den Haag. Hij loopt nu al twee maanden stage bij Autobedrijf Hugo en heeft het er redelijk goed naar zijn zin. Gert-Jan wil graag leren hoe hij auto's in- en uit elkaar moet zetten, maar in plaats van (de)montage werkzaamheden, krijgt hij allerlei andere klusjes op stage. Zo moet hij weleens een auto-onderdeel bestellen, een werkorder invullen en overleg voeren met collega's. Hij snapt niet waarom hij niet gewoon de hele dag aan de auto kan zitten sleutelen. Daar gaat het toch om?

Willem Portier is leermeester bij Autobedrijf Hugo. Hij probeert Gert-Jan zo goed mogelijk voor te bereiden op het praktijkexamen. Dit doet hij door Gert-Jan te betrekken bij alle werkprocessen. Zijn overtuiging is dat als hij alle aspecten van het werk leert kennen, hij een beter vakman wordt.

Willem worstelt nog wel met de beoordelingsformulieren die hij van de stagebegeleider vanuit school heeft gekregen. De criteria zijn vaag: je kunt ze op meerdere manieren vertalen naar de werkplaats. Zo is een criterium bijvoorbeeld 'de student heeft kennis van diverse pakkingen en zet deze effectief in'. Betekent dit dat de student alle type pakkingen van meerdere autotypen moet kennen en deze zelfstandig in diverse scenario's kan vervangen? En wanneer is er sprake van effectiviteit? Hoe is dat te bepalen? Dit zijn enkele vragen waar Willem bij stilstaat en waardoor hij twijfelt of hij Gert-Jan straks de juiste skills and knowhow meegeeft tijdens zijn stage. Soms ziet Willem dat Gert-Jan verveeld kijkt als hij een opdracht krijgt. Het valt Willem ook op dat Gert-Jan zijn werkplek niet netjes achterlaat aan het eind van een klus. Hij heeft Gert-Jan daar al weleens op aangesproken, maar het heeft nog geen zichtbaar effect gehad. "Ach, het is een goede jongen die nog veel moet leren, ik kan hem onmogelijk laag beoordelen op basis van deze situaties. Overall doet hij het gewoon erg goed", denkt Willem bij zichzelf.

Over drie maanden is het praktijkexamen. Gert-Jan is daar nu nog niet mee bezig. Hij heeft ooit in de studiehandleiding gekeken en enkele kreten gelezen waarop hij zal worden beoordeeld, maar al

die 'criteria' zoals docenten dat noemen, zeggen hem weinig. Het lijkt wel alsof het soms in het Chinees geschreven staat, zo moeilijk vindt hij het te begrijpen wat er precies bedoeld wordt.

Gespreksvragen voor de gespreksleider

- Wat valt je op aan deze casus?
- Herken je deze situatie bij jezelf (of onderdelen ervan)?

- Waar loopt de student in deze casus tegenaan denk je?
Mogelijke antwoorden kunnen zijn:
  - *Student heeft geen goed beeld van de stage;*
  - *Student wil zich vooral bezighouden met het sleutelen aan auto's en snapt de samenhang tussen werkzaamheden niet;*
  - *Student weet niet aan welke beoordelingscriteria hij moet voldoen.*

- Waar loopt de leermeester in deze casus denk je tegenaan?
Mogelijke antwoorden kunnen zijn:
  - *Leermeester weet niet wat er in zijn student omgaat;*
  - *Leermeester vindt het materiaal over het examen onduidelijk en weet niet wat hij er mee aan moet;*
  - *Leermeester weet niet hoe hij contact moet maken met zijn student.*

- Wat zou jij de leermeester in deze casus adviseren om te doen?
Mogelijke antwoorden kunnen zijn:
  - *Leermeester zou een helder introductiegesprek moeten houden met de student om verwachtingen af te stemmen;*
  - *Leermeester zou (dagelijks) het gesprek moeten aangaan met de student om werkafspraken te maken;*
  - *Leermeester zou geregeld voortgangsgesprekken moeten houden met de student over inhoud, voortgang en verwachtingen van de stage;*
  - *Leermeester zou op onderzoek moeten gaan wie hem kan helpen bij het interpreteren van de examencriteria en praktijkopdrachten;*
  - *Leermeester kan de student betrekken bij wat er moet gebeuren in de stage.*

- Wat is de verantwoordelijkheid van de leermeester in deze situatie?
- Heeft de student ook een verantwoordelijkheid in deze situatie en zo ja, welke. Zo nee, waarom niet?

Verdiepingsvragen – valkuilen bij beoordelen.

- Welke valkuilen kun je benoemen met betrekking tot het beoordelen van een student?
- Welke valkuil is beschreven in de casus?
- Wat is jouw valkuil?
- Waardoor trap je in deze valkuil?
- Waarom is het belangrijk dat je je eigen valkuilen kent?

Verdiepingsvragen - student

- Hoe bepaal je wat je student kan op het moment van starten in je leerbedrijf?
- Wat kun je doen als het niet duidelijk is wat de stagiair(e) moet leren in de praktijk?
- Hoe bepaal je of een student klaar is voor het examen?

- Hoe maak ik zaken zoals motivatie, houding en werkcultuur bespreekbaar?
  - Wat kun je doen als 'erover praten' niet werkt?
- Wat kun je doen om de student te motiveren om verder te kijken dan alleen het sleutelen?
- Hoe houd je vinger aan de pols voor wat betreft de voortgang van je student?
- Waarom is het belangrijk om contact te maken met de student?

Verdiepingsvragen – examen en praktijk

- Zijn er zaken waar je tegenaan loopt bij het beoordelen van studenten en licht toe? Herkennen de anderen zich daarin? Hoe ga je hiermee om?
- Hoe kom je erachter wat het examen inhoudt?
- Hoe weet je of je de examencriteria goed interpreteert (en dus goed uitlegt aan de student)?
- Welke tips kun je geven om criteria uit te leggen aan de student?
- Hoe kom je erachter welke praktijkopdrachten uitgevoerd moeten worden?
- Hoe weet je dat praktijkopdrachten goed zijn uitgevoerd?
- Hoe pak jij het beoordelen in de praktijk aan? Wat werkt goed en wat niet?
- Waarom is het belangrijk om de examencriteria en beoordelingsprotocollen te kennen?

1C Good practice Beoordeling: Mark de Vries en Cas Blom

Tijd	45 min.
Doel	Gezamenlijk bespreken wat nodig is om tot goede beoordelingen te komen.
Uitleg	<ul style="list-style-type: none"> • Deel de casus uit zodat iedereen een eigen beschrijving heeft. • Geef iedereen de tijd om de casus te lezen of lees deze voor. • Vraag: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wat valt je op aan deze casus? ○ Herken je deze situatie bij jezelf (of onderdelen ervan)? • Vraag of iedereen voor zichzelf de succesfactoren van deze casus opschrijft. • Laat vervolgens de deelnemers hun succesfactoren met hun buurman/vrouw uitwisselen. • Bespreek plenair de succesfactoren en schrijf ze op een flap of bord. • Laat de groep de succesfactoren aanvullen vanuit hun eigen ervaring. • Bespreek vervolgens per succesfactor wat en wie de leermeesters in de bijeenkomst nodig hebben om de succesfactoren voor zichzelf te realiseren.

Over de casus:

De casus is gebaseerd op een interview met een leermeester en zijn studenten. De casus is niet sterker aangezet, wat er in staat komt overeen met de praktijk van dit leerbedrijf. Waar leermeester staat kan ook praktijkopleider gelezen worden.

Casus

Mark de Vries heeft een eigen garagebedrijf en is leermeester. Leermeester zijn vindt hij belangrijk, want het vak leer je het beste door het te doen. Door opdrachten uit te voeren voor echte klanten. Natuurlijk is de school ook belangrijk, voor de theorie, om te oefenen met maar weinig afbreukrisico. Maar in de praktijk leer je het pas echt en daar zijn goede begeleiders bij nodig.

Op dit moment zijn er vier studenten in het bedrijf werkzaam, van snuffelstagiair tot laatstejaars. Het vraagt wel wat tijd van hem en zijn medewerkers, want iedere student heeft begeleiding nodig. En als de studenten vragen hebben of je ziet dat het niet helemaal goed gaat dan moet je als leermeester de tijd nemen om het uitleggen, net zo lang totdat de student weer verder kan. Maar het levert het bedrijf ook veel op. Het houdt je scherp, je kunt van studenten goede monteurs maken waar je als bedrijf direct profijt van hebt en het is ook gezellig en goed voor de sfeer.

Cas Blom zit in het tweede jaar van zijn niveau 2 opleiding. Hij is sinds een half jaar als student werkzaam in het bedrijf van meneer De Vries. Hij vindt het er geweldig! De hele dag mag hij sleutelen aan auto's en iedere dag is het weer anders. Daardoor leert hij heel veel. Dat is ook precies waarom hij in het bedrijf van meneer De Vries wilde werken. Na zijn intakegesprek mocht hij meteen beginnen. Hij werd met open armen ontvangen door iedereen in het bedrijf. De medewerkers zijn leuke mensen en ze willen hem echt wat leren, iedere dag weer opnieuw.

Begeleiden op maat

Meneer De Vries is een heel goede leermeester, vindt Cas. Hij kan namelijk heel goed uitleggen. Dat doet hij rustig en gestructureerd. Hij maakt werkopdrachten en neemt deze stap voor stap met Cas door. Daardoor kan Cas meteen vragen stellen. Meneer De Vries controleert zo of Cas het echt snapt. Tijdens het uitvoeren van de werkopdracht is meneer De Vries altijd in de buurt en als hij er niet is, dan staat Maurice er. Maurice is één van de vaste monteurs van het bedrijf. Hij houdt een oogje in het zeil. "Als ik tijdens het werk vragen heb, dan is er altijd iemand die me meteen komt helpen, met volle aandacht. Ik vind echt dat ze er voor me zijn".

Mark verdiept zich goed in wat de studenten tijdens hun examens moeten laten zien. Hij heeft de criteria uit het kwalificatiedossier gekopieerd en aan de muur van het kantoor gehangen. 'De studenten snappen die criteria eigenlijk niet, omdat ze zo abstract geformuleerd zijn. Ik help hun om de vertaalslag te maken. Dan lees ik een criterium voor en vraag ik wat het inhoudt. Vervolgens leg ik het uit aan de hand van het werk op de werkplaats. Dan gaat het pas leven voor de jongens en snappen ze wat er van hun verwacht wordt.'

In de afgelopen jaren heeft Mark een aardige lijst van praktijkopdrachten verzameld. Hij heeft ze opgevraagd bij de stagebegeleiders van school. De praktijkopdrachten zijn niet altijd van goede kwaliteit, bijvoorbeeld 'de student moet een koppeling bestellen'. Dat is geen volwaardige opdracht en dus vult Mark de opdracht aan.

Structuur

Iedere dag worden er opdrachten uitgevoerd door de studenten en Mark houdt een vaste structuur aan. De werkdag begint met een werkbespreking. Hij vertelt dan wat die dag gedaan moet worden, bijvoorbeeld een auto vloeistofvrij maken en een koplamp vervangen. Vervolgens vraagt hij aan de student hoeveel tijd hij nodig heeft om deze opdracht uit te voeren. De student geeft vervolgens aan welk stappen hij moet zetten. Mark controleert zo of de student voldoende inzicht heeft in wat hij moet doen en eventueel kan Mark nog bijsturen. Daarbij geeft hij aan wat er tijdens een examen kan gebeuren als de student de opdracht verkeerd inschat of niet efficiënt uitvoert. Daarna vult de student de werkorder zelfstandig in, zodat hij kan controleren of de student het begrepen heeft en de juiste vakjes heeft aangevinkt. In de middag bespreekt Mark tijdens de pauze de voortgang: wat goed gaat en waar de student tegenaan loopt, maar ook hoe de student het de volgende keer zou aanpakken.

Cas vindt deze besprekingen fijn, want daardoor weet hij wat er van hem verwacht wordt en wat hij moet doen. Dat is lekker duidelijk zo. Het

werkoverleg en de middagpauze geven hem ook de kans om vragen te stellen als het niet duidelijk is. Naast wat er allemaal aan de auto's moet gebeuren, bespreekt meneer De Vries ook zaken als het omgaan met klanten, communiceren en het opruimen van de werkplek. Gelukkig gaat Cas dit allemaal goed af. Maar ook als het minder goed gaat, vindt Cas het niet erg om dat te horen. Dat komt omdat meneer De Vries een heel vriendelijke baas is. Hij moppert niet, hij verheft zijn stem niet en ook is hij nooit kortaf. "Meneer De Vries spreekt me aan op mijn gedrag en op mijn resultaten, maar dat is nooit vervelend. Ook niet als het niet goed gaat".

		Tussentijdse Toets			Exa
		Datum >	0	0	
Werkproces 1.2 Voert inspectie uit aan personenauto		0	0	0	0
Competentie	Beoordelingscriteria	V/O	V/O	V/O	V/O
Vakdeskundigheid toepassen	De deelnemer kan metingen uitvoeren m.b.t. slijtage, vloeistofniveaus, etc. en de gemeten waarden interpreteren en vergelijken met de voorgeschreven waarden.				
Instructie en Procedures opvolgen	De deelnemer voert de werkzaamheden uit volgens de bedrijfsprocedures.				

Bedrijfstakgroep

Mobiliteit, Transport,
Logistiek en Maritiem

Iedere dag beoordelen

Mark organiseert beoordelingen in het bedrijf. Hij gebruikt daarvoor materialen die hij bij de scholen opvraagt. Ook vraagt hij de begeleidende docent om er bij aanwezig te zijn. Niet om te beoordelen, maar om te klankborden en af te stemmen.

Cas weet eigenlijk niet zo goed wat hij voor het examen moeten kennen. Daar maakt hij zich ook niet zo druk om, want meneer De Vries weet dat wel. Dat komt onder andere door het BPV-formulier. Mark gebruikt het dagelijks bij de begeleiding en beoordeling van Cas. Ook vraagt Mark geregeld aan Cas hoe hij er voor staat op school, welke examens hij heeft gehad en wat zijn resultaten waren. 'Door hiernaar te vragen, toon ik interesse in mijn student maar het maakt hem er ook bewust van dat hij gevolgd wordt in zijn ontwikkeling. Cas gaat er zelf ook over nadenken en dat is precies wat ik wil bereiken.' Zo traint Mark zijn student zodat hij voorbereid is op het examen.

Leermeesterschap

Mark neemt zijn leermeesterschap heel serieus. Hij gaat naar leermeesterbijeenkomsten, zoekt uit wat een kwalificatiedossier is, vraagt materialen bij de scholen op en heeft een assessortraining gevolgd. Laatst heeft hij bij een bijeenkomst een aantal 'valkuilen bij beoordelen' ontvangen. Daar herkende hij er wel een paar van, zoals de neiging om iemand in bescherming te nemen. Een andere valkuil die hem inzicht heeft gegeven, is dat je een ander niet verantwoordelijk kan maken voor je eigen handelen: "ik kan het een stagiair niet verwijten dat ik door zijn gedrag geïrriteerd zou kunnen raken. Er is dan iets wat mij uit balans brengt en dan moet ik bij mezelf te rade gaan waar dat vandaan komt. Het bij mezelf zoeken".

Voor de gespreksleider:**Mogelijke succesfactoren***Opleidings- en beoordelingsplan*

Mark de Vries:

- houdt een intakegesprek met de student;
- brengt structuur aan in de werkdag van de student;
- is helder en duidelijk over wat de student moet doen;
- monitort hoe de werkzaamheden verlopen;
- geeft feedback;
- maakt tijd om het werk en de dag te bespreken.

Beoordelen en examen

Mark de Vries:

- stelt zich op verschillende manieren op de hoogte van wat de beoordeling inhoudt;
- stelt zich op de hoogte van hoe de student het doet op school;
- vraagt anderen om hem te ondersteunen bij het beoordelen;
- wisselt ervaringen uit met andere leermeesters;
- vertaalt de beoordelingscriteria naar concrete werkzaamheden;
- verbindt de werkzaamheden aan de criteria, zodat de student het op den duur zelf kan;
- is zich bewust van zijn eigen kwaliteiten en tekortkomingen bij het beoordelen en werkt daar actief aan.

Visie op leermeesterbedrijf

Mark de Vries:

- vindt het belangrijk om studenten op te leiden;
- betreft het bedrijf bij het opleiden van studenten;
- heeft de dagplanningen en werkrouines zodanig ingericht dat studenten kunnen leren in zijn bedrijf;
- het opleiden van studenten is onderdeel van zijn bedrijf.

Visie op student

Mark de Vries:

- richt zich op de student en wat de student kan;
- kan goed uitleggen;
- is benaderbaar, waardoor studenten feedback en opdrachten accepteren;
- maakt de student onderdeel van het bedrijf (student weet daardoor dat hij ertoe doet);
- geeft de student echte werkopdrachten, inclusief klantcontact.